

Woordenlijst Seksuologie Boek

Hoofdstuk 1 en 2

Woorden	Definitie
Seksuologie	Verwijst naar de wetenschappelijke studie van de menselijke seksualiteit in al zijn variaties en expressievormen.
Aseksueel	Weinig of geen seksuele aantrekking en seksualiteit, is in tegenstelling tot liefde en verbondenheid in relaties, helemaal niet belangrijk.
Essentialisme	<p>Staat in contrast met het sociaal constructionisme.</p> <p>Gaat ervan uit dat menselijk seksueel gedrag vorm krijgt volgens een universeel basispatroon, dat evolutionair bepaald en tamelijk stabiel is en dat slechts in geringe mate onderhevig is aan sociale verandering. De klemtoon hierbij ligt op de invloed van biologische factoren en de evolutionaire achtergrond van seksueel gedrag.</p> <p>Gaat ervan uit dat er onafhankelijke wetmatigheden zijn die onze seksualiteit in de kern en fundamenteel bepalen, ongeacht de sociale situering van seksueel gedrag, dan wel de betekenis die eraan gegeven wordt. Het heeft de visie dat seks een (sterk) autonome biologisch gegeven is die het resultaat is van de biologische evolutie van de mens (vb. driftconcept van Freud).</p> <p>Methodologie = empirisch onderzoek.</p>
Sociaal constructionisme	<p>Staat in contrast met het essentialisme.</p> <p>Gaat er van uit dat seksueel gedrag primair wordt beïnvloed door sociale, culturele, historische en/of economische factoren die bepalen wat als (normaal) seksueel gedrag wordt gezien en wat daarvan de betekenis is</p> <p>Opvatting dat de werkelijkheid niet objectief kenbaar is, maar een product van menselijke interpretatie. Deze interpretaties zijn altijd historisch en sociaal gesitueerd, wat ervoor zorgt dat iedere zienswijze op seksualiteit niet meer is dan een sociaal en historisch gesitueerde benadering, waarbij allerlei maatschappelijke invloeden de wetenschappelijke bril onvermijdelijk zullen kleuren.</p> <p>! Veel feministische seksuologen werken vanuit dit denkkader.</p> <p>Methodologie = kwalitatief onderzoek (interviews, focusgroepen en zelfrapportage).</p>
Biopsychosociale benadering	Dit is eigenlijk een combinatie van het essentialisme en het sociaal-constructionisme. Dit perspectief stelt dat seksualiteit een gedrag(ssysteem) is dat voortkomt uit complexe en vaak wisselende interacties tussen biologische, psychologische en sociale factoren. Een voorbeeld hiervan is de incentive theory of motivation.
Incentive theory of motivation	Een voorbeeld van de biopsychosociale benadering. Deze theorie stelt dat seksualiteit het resultaat is van systematische interacties tussen biologische, psychologische en sociale factoren.
Sekspositieve benadering	Onder leiding van Harden.

Seminarie Seksuologie

	Dit is een benadering die de positieve mogelijkheden van seksualiteit gedurende de levensloop erkent en die de ermee gepaard gaande risico's en gevaren in acht neemt om zo op een optimale wijze het seksueel welbevinden van burgers te bevorderen.
Pederastie	Ook wel knapenliefde genoemd. Dit werd in het oude Griekenland gezien als een soort van inwijdingsritueel, waarbij een volwassen man een jongentje onder zijn hoede nam en hier ook seksuele relaties mee aan ging. Bij wijze om het kind dingen uit het volwassen leven te leren.
Procreatie	Voortplanting.
Spermatozoa	Zaadcellen.
Fertilisatie	Binnendringen van de zaadcel in de eicel.
Libido	Zo noemde Sigmund Freud het biologisch instinct is binnen seksualiteit.
Seksueel object	Volgens Sigmund Freud was dit essentieel binnen het libido. Dit is de benaming voor de persoon tot wie men zich aangetrokken voelde.
Seksuele doel	Volgens Sigmund Freud was dit samen met het seksueel object essentieel binnen het libido. Beschrijft de handeling waartoe men zich na het zien van het seksueel object gedreven voelde.
Gender	Met deze term worden alle dingen bedoeld die een persoon zegt of doet om zichzelf neer te zetten als jongen/man of meisje/vrouw. Het includeert, maar is niet uitsluitend seksualiteit in de zin van erotiek. – John Money/Joan/John Hampson.
Seksuele responscyclus	Door Masters en Johnson. De menselijke fysiologische en psychologische reactiewijzen op seksuele prikkels. Bestaat uit vier fases: opwinding, plateau, orgasme en herstel of ontspanning.
Nabije oorzaken van seksuele disfuncties	Volgens Helen Singer Kaplan. De factoren die binnen de seksuele interactie zelf het seksuele functioneren belemmeren (gebrek aan kennis, ontbrekende vaardigheden, faalangst en irreële verwachtingen).
Verre oorzaken van seksuele disfuncties	Volgens Helen Singer Kaplan. De factoren die hun oorsprong vinden in een psychopathologisch verlopen ontwikkeling of in partnerrelationele problematiek, waardoor mensen niet aan een plezierig en bevredigend seksleven toekomen.
Seksueel gedrag	Volgens Gagnon en Simon. Sociaal rolgedrag dat door middel van cultureel bepaalde scripts tot stand wordt gebracht.
Script	Een scenario dat een situatie definieert als seksueel, dat de actoren benoemt, hun rollen voorschrijft en een verhaallijn bepaalt. Hierbij wordt ook gesproken van een intra-persoonlijke (binnen de persoon, psychologische representatie van seks) dimensie en een inter-persoonlijke dimensie (tussen personen).
Seksualiteit	Volgens Gagnon en Simon. De sociaal gemaakte betekenisgeving aan (biologische) opwindingsmogelijkheden.
Self-fulfilling prophecy	Een aanvankelijk onjuiste definitie van de situatie mensen ertoe brengt zich daarnaar te gaan gedragen, waardoor eerdere onjuiste definitie van de situatie tenslotte juist wordt. Oftewel een zichzelf waarmakende voorspelling.
Seksuele diversiteit	Volgens Plummer. Een proces van betekenisverlening aan ervaringen.
Seksuele identiteit	Volgens Plummer. Individuen die zich positioneren ten overstaan van de sociale regels/normen over seksueel gedrag.
Seksuele deviantie	Volgens Plummer. Het gevolg van de sociale regels die binnen een samenleving of groep bepalen wat normaal of abnormaal is.
Interactionisme	Dit is een benadering binnen de sociologie waarin de studie van de interactie tussen individu(en) centraal staat. Belangrijk uitgangspunt is dat deze interactie zowel de samenleving als het functioneren en de identiteit van individuen daarbinnen verklaart.
Seksedifferentiatie model	Model dat stelt dat heel veel van ons seksuele gedrag is gedetermineerd door de prenatale processen waardoor de seksen zich ontwikkelen.

Seminarie Seksuologie

Seksuelestrategieëentheorie	Van Buss. Theorie waarin gesteld wordt dat vrouwen kieskeuriger zijn in het aangaan van seksuele interacties dan mannen door het verschil in zwangerschapscapaciteit.
Epistemologie/Kennisleer	Een tak van de filosofie die de oorsprong, aard, reikwijdte en deugdelijkheid van kennis (constructie) onderzoekt.
Positivismisme	Stellen dat het doel van een wetenschappelijke theorie is om met behulp van een afgebakende verzameling concepten een bepaald fenomeen te verklaren.
Post-modernisme	Bekritiseerden het positivismisme. Deze stroming benadrukte dat waarde vrije, universele en objectieve gegevens niet bestaan, maar dat ze altijd het resultaat zijn van het kijken naar de wereld door een bepaalde bril en dus altijd door subjectieve opvattingen en betekenissen zijn gekleurd.
Seksueel geweld	Seks zonder wederzijdse instemming.
Ars amandi	Volgens Coen van Emde Boas is dit de kunst van het liefhebben en een belangrijk aspect binnen seksualiteit.
Gentse seksuologie/traditie	Door Jos van Ussel en Jaap Kruithof. Het gaat ervan uit dat de meeste seksuele problemen hun oorsprong vinden in de maatschappelijke (economische) condities als gevolg waarvan mensen in hun seksuele ontwikkeling en ontplooiing worden belemmerd.

Hoofdstuk 6

Woorden	Definitie
Adrenarche	Staat voor het moment dat de bijnierschors androgenen gaat aanmaken. Dit veroorzaakt een gevoel van opwindings.
Climacterium	Overgang, processen die leiden tot de laatste menstruatie.
Menopauze	Volgt de overgang op. Het is de onvruchtbare periode na de laatste menstruatie.
Andropauze	De concentratie van mannelijke hormonen in het bloed neemt af en de productie van testosteron daalt, terwijl dat het vrouwelijke hormoon oestradiol juist kan toenemen. Dit is een geleidelijker proces dan de menopauze bij vrouwen.
Arousability	De capaciteit tot seksuele opwindings. Maakt het mogelijk dat mensen seksueel gedrag vertonen.
Ontwikkeling	Het vermogen om zich aan te passen aan veranderende omstandigheden. We spreken van een ontwikkeling als de verandering blijvend en onomkeerbaar is en als er sprake is van een opeenvolgende reeks gerichte veranderingen (gevolgen).
Plasticiteit	Gedrag is binnen bepaalde grenzen altijd veranderbaar.
Seriële monogamie	Seriële monogamie houdt in dat iemand meerdere partners na elkaar heeft, maar met elk wel monogaam is. De meeste 12 tot 25 jarige (en ouderen) houden zich hier aan vast.
Seksuele homeostase	Seksueel evenwicht tussen de partners. Een verandering in de seksuele of niet-seksuele sfeer bij één van de partners kan dit evenwicht tijdelijk veranderen. Veranderingen die op een regelmatige basis terugkomen destabiliseren het seksueel evenwicht en dit kan leiden tot een patroon van seksuele vermijding.
Age-ism	De meer of minder subtiele vorm van discriminatie op grond van leeftijd. Het heeft te maken met de vooroordelen of stereotypes over ouderen, oud worden en seksualiteit. Ze hebben geen toegang tot studiepopulatie vanwege de leeftijd, ouderen hebben een gebrek aan woordenschat, taal. Als er al fondsen gevonden worden voor onderzoek rond seksualiteit worden ouderen vaak genegeerd. Er wordt gedacht dat ouderen 'aseksueel' zijn.

Belangrijke modellen

Model	Van wie	Uitleg
Bio-ecologisch model	Bronfenbrenner	Stelt dat ontwikkeling uit vier basiselementen bestaat en hun onderlinge interacties: <ol style="list-style-type: none"> 1. Proces: interactie tussen het individu en de omgeving. 2. Persoon: persoonskenmerken 3. Context: de omgeving waarbinnen de ontwikkeling plaats vindt. 4. Tijd: de (historische) tijd waarin het afspeelt <p>Deze bepalen samen de vorm, kracht, inhoud en richting van de ontwikkeling.</p>
Model van Baltes	Baltes	Hij beschrijft 3 categorieën van factoren die de ontwikkeling vormen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Niet-normatieve invloeden: gebeurtenissen die niet iedereen overkomen (vb. ziekte, sterfgeval etc.). 2. Normatieve leeftijdsgebonden invloeden: gebeurtenissen die (bijna) iedereen overkomen, zoals lichamelijke veranderingen in de puberteit. 3. Normatieve geschiedenis gebonden invloeden: Dit gaat over historische veranderingen die hele cohorten tegelijk treffen.
De hechtingstheorie	Bowlby & Ainsworth	Beschrijven vier vormen van hechting, die ook van invloed zijn op seksualiteit: <ol style="list-style-type: none"> 1. Veilige hechting positief zelfbeeld. 2. Angstige hechting seks om niet verlaten te worden. 3. Vermijdende hechting intimiteit vermijden, seks om eigenwaarde te vergroten. 4. Gedesorganiseerde hechting seksueel deviant gedrag
Model van Bancroft	Bancroft	Hij beschrijft 3 deelgebieden van seksualiteit: <ul style="list-style-type: none"> - Genderidentiteit - Seksuele responsiviteit - Vermogen om intieme relaties aan te gaan. <p>Deze ontwikkelen tijdens de kindertijd onafhankelijk van elkaar en vormen later samen de volwassen seksualiteit.</p>
Interactiecompetentie	Van zessen	Capaciteit die gevormd moet worden om een goede seksuele ontwikkeling door te maken. Staat voor het gevoelig zijn voor de gevoelens en wensen van de ander, het kennen van de eigen gevoelens en wensen en het hierover kunnen communiceren en het realiseren ervan.
Fase model	Cass en Troiden	Stelt de verschillende fases van acceptatie van homoseksualiteit: <ol style="list-style-type: none"> 1. Verdedigingsmechanisme om persoonlijke homoseksuele gevoelens niet te hoeven erkennen. 2. Erkenning en aanvaarding 3. Experimenteren vorming van een groeiend gevoel 'normaal' te zijn. 4. Acceptatie, zien seksualiteit als een positief aspect van het leven, coming out.
PLISSIT Model		Model voor hulpverleners qua seksuele zorg. Dit model is in de vorm van een piramide, hoe hoger in de piramide hoe adequater je hulp kunt bieden

op het vlak van seksualiteit (hiërarchisch model). Een zorgverlener hoeft niet alle stappen zelf te doorlopen, maar kan ook ergens in het stappenplan doorverwijzen naar een seksuoloog of psycholoog. Ook niet alle patiënten hebben behoefte aan het doorlopen van alle stappen of willen een verwijzing. Soms zijn permission of informatie genoeg. Van belang is wel om als zorgverlener zelf de kanalen te kennen via welke verwezen kan worden indien gewenst.

Het bespreekbaar maken van het onderwerp seksualiteit tussen patiënt en zorgverlener en tussen de partners onderling is al een belangrijke eerste stap. Het kan openheid en opluchting tot gevolg hebben, wat een therapeutische werking kan hebben. Een deel van de patiënten zal concretere adviezen willen of kunnen gebruiken. Gedacht kan worden aan de volgende mogelijkheden:

Het model staat voor:

1. Permission: de klacht/vraag mag er zijn, er kan over gesproken worden
2. Limited Information: informatie/voorlichting geven over oorzaken en gevolgen
3. Specific Suggestions: concrete adviezen geven voor aanpassing of verandering
4. Intensive Therapy: intensieve therapie (bijv. rouwbegeleiding of een seksuoloog)